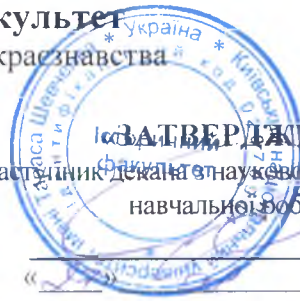

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи

20 _____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРИЧНІ МІСТА УКРАЇНИ І СВІТУ В СУЧАСНІЙ ТУРИСТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Історичне туризмознавство
спеціалізація	Історико-культурна спадщина у сучасній туристичній практиці
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Кузіна Наталія Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. _____ 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Кузіна Наталія Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

_____ (підпис) (Капелюшний В.П.)

Протокол № 13 від « 30 » 06 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії

_____ (підпис)

(Терес Н.В.)

« 27 » 08 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомити студентів з історико-культурною спадщиною України та інших країн світу, зокрема її складовою історичними містами. Сформувати у студентів практичні навички використання світового досвіду розвитку та збереження історичних міст як об'єктів туризму.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* теоретичні та методологічні проблеми історичного туризмознавства та сучасної історичної науки загалом, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.

2. *Вміти* здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історичного туризмознавства.

3. *Володіти* методикою аналізу та класифікації історико-культурних пам'яток, зокрема в історичних містах, та використовувати її в туристичній діяльності.

3. **Анотація навчальної дисципліни** формування знань про минуле історичних міст, дослідження їх археології, на основі використання комплексних різнофахових досліджень (історичних, містобудівних та інших) з метою охорони історичних міст та належного їх показу туристам.

4. Завдання (навчальні цілі) : формування цілісної системи знань про історичні міста України та світу. У результаті вивчення курсу студенти повинні **засвоїти** елементи науково-дослідної роботи, вміти розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів, набути навички роботи із науковою літературою та джерелами, їх застосування для практичного використання в туризмі.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1.знати,2 вміти, 3. комунікація)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> категоріальний апарат історії виникнення та трансформації історичних міст.	лекція, самостійна робота	контрольна робота 1 (тест)	10%
1.2	<i>Знати</i> основні шляхи та способи формування історичних міст України та світу	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	5%
1.3	<i>Знати</i> світовий досвід використання історичних міст для розвитку туризму	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	5%
2.1	<i>Вміти</i> визначати методи збереження та оптимізації менеджменту в сфері управління ресурсами культурної спадщини при розробці програм з розвитку історичних міст	Семинар	усне опитування	16%
2.2	<i>Вміти</i> проводити аналіз проблем, пов'язаних із збереженням історичних міст на сучасному етапі	Семинар	усне опитування	16%
2.3	<i>Вміти</i> здійснити аналіз історико-культурної спадщини окремих країн для використання в туризмі.	лекція, самостійна робота	Екзамен	20%
2.4	<i>Вміти</i> розробляти туристичні маршрути по історичним містам України з урахуванням особливостей відвідувачів	лекція, самостійна робота	Екзамен	20%
3.1	Здійснювати комунікацію з представниками українських та зарубіжних туристичних організацій	самостійна робота	реферат	4%

3.2	Співпрацювати з неурядовими фондами, громадськими організаціями з питань організації захисту історичних міст	самостійна робота	реферат	4%

100. 40000. 5.1

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

РНД (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	4.1
ПРН (назва)							
ПРН 06. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 13. Володіти методикою аналізу та класифікації історико-культурних пам'яток, їх значення та можливості використання в туристичній діяльності	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1 – 10 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2, 1.3 – 10 балів/6 балів.
3. Реферат з тем ЗМ1: РН 2.5 – 4 бали / 2 бали.
4. Реферат з тем ЗМ2: РН 2.6 – 4 бали / 2 бали.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 2.1 – 16 балів/10 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 2.2 – 16 балів/10 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – екзамен;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміння характеризувати (визначити риси, які характерні й властиві) регіональні особливості формування історичних міст, вміння оцінювати роль культурної спадщини історичних міст в туризмі.
- форма проведення екзамену – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до екзамену: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання рефератів; бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-7, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 8-13.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, реферати) і підсумкове оцінювання (екзамен).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (екзамен) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль 1 Досвід розвитку історичних міст у світі			Змістовий модуль 2 Регіональна особливість історичних міст України			Екзамен
30 заліковий бал (максимум)			30 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (реферат)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (реферат)	Семінари	Модульний контроль	40 балів (макси- мум)
4 (максимум)	16 (максимум)	10 (максимум)	4 (максимум)	16 (максимум)	10 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 0,5 до 4 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема Реферат 1 (перший тиждень жовтня) і Реферат 2 (останній тиждень листопада). Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми. відображена власна позиція 4 бали;
- тема розкрита неповно 3 бали;
- реферат суто компілятивного рівня 2 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1 бал.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі тестування, зокрема Контрольна робота 1 – 10 питань і Контрольна робота 2 - 10 питань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки	1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи .

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
<i>Модуль 1. Досвід розвитку історичних міст у світі</i>				
	Вступ.			
1.	Тема 1. Джерельна база та історіографія дослідження категорії «історичне місто»	1	1	4
2.	Тема 2. Історичне місто як культурна цінність та туристичний об'єкт.	1	1	4
3.	Тема 3. Міжнародні норми охорони культурної спадщини міст	2	2	4
4.	Тема 4. Найдревніші міста у світі як об'єкт туризму.	2	2	4
5.	Тема 5. Розвиток туристичного бізнесу в найстаріших містах Європи	2	2	4
6.	Тема 6. Досвід Національного форуму історичних міст Великої Британії та його використання в туризмі	2	2	6
7.	Тема 7. Характеристика історико-культурної спадщини історичних міст США та Канади.	2	1	6
8.	<i>Реферат з тем ЗМ2</i>			8
9.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	-	1	-
<i>Модуль 2. Регіональна особливість історичних міст України</i>				
10.	Тема 8. Культурно-історична спадщина грецьких міст-держав Північного Причорномор'я .	1	1	4
11.	Тема 9. Особливості історико-культурної спадщини історичних міст часів Київської Русі.	1	1	4
12.	Тема 10. Історичні міста Західної України як приклад ідеальних міст доби ренесансу	2	2	4
13.	Тема 11. Туристичні маршрути історичними містами Лівобережної України	1	1	6
14.	Тема 12. Історичні особливості міст Слобідської України	1	1	6
15.	Тема 13. Туристичний потенціал історичних міст Закарпаття	2	1	6
16.	<i>Реферат з тем ЗМ2</i>	-	-	10
17.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	-	1	-
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінари – 20 год.

Самостійна робота – 80 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Бондаренко Р.І. Термінологічні й методологічні проблеми пам'яткоохоронної діяльності (архітектурний та містобудівний аспекти) // Український історичний журнал. – 2009. – № 4. – С. 175-185
2. Верменич Я.В. Історичне місто, термін [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2005. - 672 с.: іл.. – Режим доступу:http://www.history.org.ua/?termin=Istorychne_misto_termin
3. Катаргіна Т. Використання пам'яток в системі індустрії туризму за кордоном // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол. О.П.Реєнт (голова), В.П. Капелюшний, І.К.Патриляк, О.П.Гончаров, Н.В.Терес. К.: «Фоліант», 2019. С.14-28.
4. Капелюшний В., Чубата М. Історико-культурний туризм в Україні та країнах Європи: висвітлення в літературі його суті, змісту, історії розвитку та досвіду правового регулювання // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол. О.П.Реєнт (голова), В.П. Капелюшний, І.К.Патриляк, О.П.Гончаров, Н.В.Терес. К.: «Фоліант», 2019. С.50-59.
5. Міжнародна хартія з охорони й реставрації нерухомих пам'яток і визначних місць (Венеціанська хартія 1964 р.) // Відлуння віків. – 2004. – № 2. – С. 4–6.
6. Прибега Л.В. Міжнародна охорона історико-культурної спадщини // Праці Центру пам'яткознавства. – Вип. 1. – К., 1992. – С. 46-47;
7. Дулов О. Пам'яткознавство як наука // Пам'ятки України. – 1993. – № 1-6. – С. 139.
8. Терес Н. Розвиток історико-культурного туризму на сучасному етапі // Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол. О.П.Реєнт (голова), В.П. Капелюшний, І.К.Патриляк, О.П.Гончаров, Н.В.Терес. К.: «Фоліант», 2019. С. 30-35.
9. Тронько П.Т. До питання про статус історичного міста // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (збірник статей). – К., 1996. – С. 10.

Додаткова:

1. Друг Ольга Вулицями старого Києва. К., 2013.
2. Парцей Мирон Стародавня Жовква. Львів: Світ, 2005.
3. Будзей О. Вулицями Кам'янця-Подільського. Львів: Світ, 2005.
4. Рибчинський Олег Ринкові площі історичних міст України. Львів: Видавництво Старого Лева.
5. Міжнародна хартія з охорони й реставрації нерухомих пам'яток і визначних місць (Венеціанська хартія 1964 р.) // Відлуння віків. – 2004. – № 2. – С. 4–6.
6. Прибега Л.В. Міжнародна охорона історико-культурної спадщини // Праці Центру пам'яткознавства. – Вип. 1. – К., 1992. – С. 46-47;
7. Колосінський Є. Ю., Колосінська М. І. Концепція розвитку промислового туризму в Україні. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер.: Економічні науки. 2012. №2. С. 76–79. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2012_2_17